

Rauma
kommune

VETERANPLAN FOR RAUMA 2022-2026

INNHOOLD

Overskrifter	Side
Innledning	3
Forord	4
Arbeidet med veteranplan	5
Tiltaksplan i 14 punkter	5
Anerkjennelse	6
Ivaretagelse	9
Oppfølging	10
Informasjon om Forsvarets tilbud	12
Kontaktinformasjon	13

FORKORTELSER

RK	Rauma kommune
HV -11	Møre og Fjordane Heimevernsdistrikt
NVIO	Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner
SIOPS	Skadde i internasjonale operasjoner
NLF	Norges Lotteforening
FVT	Forsvarets veteran­tjeneste
RVTS	Ressurssentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i internasjonale operasjoner på Norges vegne. Dette omfatter 100 operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

I 2009 kom St. meld. nr. 34 (2008-2009) «Fra vernepliktig til veteran» som skulle bidra til å skape større forståelse i samfunnet for veteranenes oppdrag, situasjon og behov. Regjeringens handlingsplan (2011-2013) «I tjeneste for Norge» og Regjeringens oppfølgingsplan (2014) konkretiserte og videreførte dette arbeidet. Tiltak 14 i Regjeringens oppfølgingsplan (2014) slår fast følgende: «Det bør legges til rette for bedre samhandling og utvikling av lokale tiltak for oppfølging og ivaretagelse av personell som har vært i internasjonal tjeneste.

Kommunene oppfordres til å utarbeide kommunale eller interkommunale veteranplaner. Rauma kommunestyre vedtok etablering av veteranplan i Kommunestyret i sak 75/20, 01.10.2020.

Antall bosatte veteraner i Rauma kommune pr. januar 2022 er 87. Dette tallet omfatter ikke våre eldste veteraner med tjeneste i INTOPS i perioden 1947-1977 (før UNIFIL/Libanon). Dette skyldes at Forsvaret ikke har kontroll på 11-sifret personnummer for denne gruppen. På bakgrunn av dette er det realistisk at det oppgitte tallet kan ganges opp med faktoren 1.5. Dette vil gi et reelt tall for antall bosatte veteraner i kommunen, med tjeneste i INTOPS på vegne av Norge i perioden 1947 – d.d. Det reelle tallet for Rauma kommune vil dermed i dag ligge på rundt 130 veteraner.

Ivaretagelsen av veteraner fra internasjonale operasjoner er et samfunnsansvar for alle sektorer, men vil over tid spesielt ligge hos den enkelte veterans hjemkommune.

Foto: Wiggo Hovde (Veteran- og familietreff Setnes, 2020)

Forsvaret har over tid opparbeidet seg kunnskap om anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging av veteraner fra internasjonale operasjoner. Kunnskapen omfatter ikke bare veteraner, men også familiene deres, og hva som er viktig for en kommune som leverer tjenester til dem.

I Rauma kommune har vi mange veteraner, men til tross for dette har vi til nå manglet et planverk hvor det tydelig kommer fram hvordan også det lokale, sivile samfunnet skal anerkjenne deres innsats. For eksempel gjennom faste seremonier og markeringer, bruk av den kompetansen de har, eller hvordan støtte til aktiviteter for veteranene skal gis. Uten ei plan har det også manglet ei god nok oversikt over hva som skal være våre faste oppgaver for ivaretagelse. Både når det gjelder forebygging, kompetanseheving, og kunnskap i de kommunale tjenestene. Dersom plana også kan være et verktøy for oppfølging, og gi oversikt over ulike tilbud og kontaktpersoner for veteranene, vil den forhåpentligvis oppleves som nyttig.

Personlig har jeg vært opptatt av å få et årlig møtepunkt med veteranene inn i planen, og er glad for at det nå opprettes, i forbindelse med den tradisjonelle markeringen av Frigjørings- og veterandagen.

Den nasjonale oppfølgingsplanen for veteraner viser til at en av de største utfordringene for de som har vært ute i dag ligger i kontakten med det sivile hjelpeapparatet i etterkant. Den slår også fast at det kan være ei utfordring å bli møtt med manglende kunnskap i tjenesteapparatet om hvilke belastninger utenlandstjeneste kan innebære, og hvilke ettervirkninger den kan medføre.

Det er nok derfor den også konkluderer med at sivil sektor skal ta et større ansvar for å sikre at den enkelte får den støtten en trenger og har krav på. Dette er også ei av de svært viktige målsettingene jeg håper at Raumas veteranplan kan være et bidrag til å lykkes med lokalt. At lokale veteraner har medvirket sterkt i utarbeidelsen av plana, gjør meg trygg på at vi har gode forutsetninger for det.

Yvonne Wold, ordfører

ARBEIDET MED VETERANPLAN

Planprosessen har vært kort, men ambisjon til kommunen er å lage en plan som gir veteranene den anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging som de har behov for.

Forsvarets veteranjeneste har gitt veiledning ved oppstart og underveis i prosessen. Veiledningsheftet «Grunnlag for utvikling av en kommunal veteranplan» var utgangspunkt for utarbeidelse av den kommunale veteranplan.

Forsvarets representanter i HV-11, representant for NVIO, Lotteforeningen og lokale veteraner har gitt sitt syn og formidlet ønsker og behov.

Fordelingen av oppgaver og ansvar går frem av tiltaksplan. Evaluering vil skje årlig i et samarbeidsmøte og revidering av plan vil skje hvert 4. år.

Tiltakene i planen integreres i kommunens øvrige drift og forankres i økonomi - og handlingsplaner og årlige budsjetter.

TILTAKSPLAN

Raumas kommunale veteranplan vil fokusere på 20 punkter for å oppnå målet om økt anerkjennelse, ivaretagelse, og oppfølging. I denne oversikten vil de gå frem hva som skal gjøres, hvorfor og hvem som har ansvar for at det blir gjennomført.

Tiltakene tilpasses ettersom behovene endres og nye veier i samarbeidet tar form.

Foto: Emmy Svendsen, Norges Lotteforbund («Operasjon Romsdalseggen» 2020)

Kommunen skal vise anerkjennelse for den innsatsen veteranene har gjort gjennom sin deltakelse i internasjonale operasjoner. Det kan være ulike oppfatninger om grunnlaget for norsk deltakelse i krig og konflikt. Uavhengig av dette fortjener den enkelte veteran anerkjennelse og respekt for viljen til å risikere liv og helse for landet.

Seremonier og offentlige markeringer er et viktig og synlig uttrykk for samfunnets anerkjennelse av både innsatsen og den enkelte veteran. Dette bidrar til å ivareta historien og knytter bånd mellom Forsvaret og samfunnet.

Lokale markeringer er av betydning for å synliggjøre at veteraner også er en del av lokalsamfunnet. 8. mai er Norges frigjørings- og veterandag. Dette er den viktigste dagen for å markere anerkjennelse for veteraner fra andre verdenskrig og samtidig trekke linjene frem til dagens veteraner.

8.mai-markering på Åndalsnes i 2021. Foto: Thomas Dahle

Minnesmerker etter falne fra andre verdenskrig finnes i mange av landets kommuner. Ytterligere finnes det minnesmerker over falne og innsatser fra nyere tid.

De aller fleste veteraner har opplevd at erfaringene fra utenlandstjenesten har gitt dem personlig vekst og utvikling, og økt kompetanse på ulike fagfelt. Kompetanse innen beredskap og katastrofehåndtering er eksempel. Videre har de kompetanse på kulturmøter.

TILTAK	BESKRIVELSE	ANSVAR FOR GJENNOMFØRING
8. mai, frigjørings - og veterandagen	<p>Kommunen viderefører sitt årlige 8. mai arrangement for veteranene i kommunen, med ordføreren som vertskap. Arrangementet starter med felles lunsj. Alle veteraner i kommunen inviteres, og veteranenes familie og pårørende ønskes velkommen som følge. Det legges opp til en veterantale under arrangementet. Det legges til rette for at veteraner utenfor kommunen får anledning til å delta.</p> <p>HV-11 vil også delta med tale hvis kommunen ønsker det. Områdesjefen vil stå for utdeling av eventuelle medaljer.</p> <p>Kommunen viser til Slottets anbefaling om å bruke medalje fra internasjonale operasjoner i markeringen av frigjøringsdagen, og markering av nasjonaldagen.</p>	<p>Hovedansvar: RK v/ordfører og kultur</p> <p>Bistand fra: HV-11</p>
FN-Dagen	<p>Skolen vil vurdere å benytte lokale veteraner i undervisningen, i forbindelse med FN-dagen eller der det vil passe med undervisningsplaner. Dette for å synliggjøre Norges bidrag i internasjonale operasjoner.</p>	<p>Hovedansvar RK v/skole</p> <p>Bistand: Veteraner</p>
Verdensdagen for psykisk helse, 10. oktober	<p>I markering av Verdensdagen for psykisk helse er det naturlig å samarbeide med relevante aktører innen veteranmiljøet.</p>	<p>Hovedansvar: RK v/ helse og velferd</p>
Minnesmerker i Rauma kommune	<p>Det gjøres en kartlegging av minnesmerker i kommunen. Dette ivaretas gjennom revidering av kulturmiljøplanen i 2022.</p> <p>Oversikt over minnesmerker kan legges til kommunens hjemmeside for veteraner.</p>	<p>Hovedansvar: RK v/kultur</p> <p>Bistand: HV-11, historielag og lokale ressurspersoner</p>
Anerkjennelse av erfaring og kompetanse	<p>Ansatte i kommunen med veteranbakgrunn vil være en viktig ressurs med tanke på kompetanse innenfor eksempel beredskapsarbeid eller opplæringsaktiviteter. Det bør gjennomføres en undersøkelse for å komme i kontakt med ansatte som kan være interesserte i slike oppgaver eller oppdrag.</p> <p>Det kan utarbeides plan for bruk av veteraners kompetanse.</p>	<p>Hovedansvar: RK v/veterankontakt</p> <p>I samarbeid med NVIO og FVT</p>
Støtte til aktiviteter for veteraner	<p>Kommunen skal tilrettelegge for et aktivt veteranmiljø, gjennom å legge til rette for samlinger i egnede lokaler, eller etablering av veteranenes hus.</p>	<p>Hovedansvar: RK</p>
Fast gåtur	<p>Bruk av naturen som rekreasjon og rehabilitering. Faste turer ukentlig(månedlig) for lotter og veteraner. Tiltaket vil være sosialt og helsebringende.</p>	<p>Hovedansvar: NLF v/leder i Romsdal</p>

		I samarbeid med lokale veteraner og andre. RK vil bidra med å gjøre det kjent.
Faste veterantreff	Arrangere faste treff for å styrke sosialt fellesskap, gjerne med relevante tema/invitere fagpersoner.	Hovedansvar: Lokale og regionale veteranorganisasjoner/kontakter
Familieaktiviteter/samlinger	Arrangere samlinger på Åndalsnes, gjerne i forbindelse med festivalene.	Hovedansvar: Lokale og regionale veteranorganisasjoner/kontakter

Foto: Pål Henning Ilstad, NVIO Møre og Romsdal. Veteran- og familietreff 2021, Trollstigen Resort

Rauma kommune er ansvarlig for at personer som er bosatt i kommunen skal tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

For fastleger og ansatte i kommunens tjenester vil det være viktig å vite at årsaken til fysiske og psykiske helseplager kan være belastninger i tilknytning til internasjonale operasjoner, også når dette ligger langt tilbake i tid.

Osvald Eide fikk tildelt forsvarrets medalje for internasjonale operasjoner og tysklandsbrigadens veteranmedalje for deltagelse i kontingent 511. Foto utlånt av Anders Eide.

TILTAK	BESKRIVELSE	ANSVAR FOR GJENNOMFØRING
Opprette veterankontakt	Veterankontakten vil ha ansvar for å holde oversikt over kommunens tilbud, samt ha kunnskap om sentrale aktører innenfor feltet og det tilbudet de har. Veterankontakten vil være kommunens kontaktpunkt for veteraner, andre samarbeidskommuner, aktører innenfor feltet, og for forsvaret.	Rauma kommune Veterankontakten er avdelingsleder for psykisk helse og mestring
Informasjonsbrev til helsepersonell og NAV	Det utarbeides et notat om veteranplan som distribueres internt i kommunen i løpet av 2022. Det vil bidra til økt oppmerksomhet på dette feltet.	Hovedansvar: RK v/ veterankontakt
Økt kompetanse i skole og barnehager	Kurstilbud til personell i skoler og barnehager for å øke kompetanse på veteranrelaterte problemstillinger i løpet av 2022. Dette kan godt bli ivarett ut ifra andre kurs for ansatte – eks av bla. «barn av psykisk syke», «traume – barn med fluktbakgrunn», barn fra krigsområder.	Hovedansvar: RK v/ skole og barnehage
Økt kompetanse i kommunehelsetjenesten	Øke bevissthet og kunnskap om veteraner og internasjonale operasjoner. Håndbok for leger er bestilt og fordeles i mars 2022. Kommunehelsetjenesten kan benytte seg av kompetansemiljøet ved Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) for å styrke den faglige kompetansen der det er behov.	Hovedansvar: RK v/ helse og Velferd Bistand fra:

	Som forebyggende tiltak kan helsestasjon og skolehelsetjenesten gi ekstra oppmerksomhet og iverksette tiltak for barn og unge som har behov for ekstra støtte og bistand.	FVT og FS RVTS
Etablere nettside for veteraner Brosjyrer	Det skal være informasjon for veteraner på kommunens hjemmeside. Lage informasjonsbrosjyrer og distribuere til helsestasjon, legesenter med flere.	Hovedansvar: RK v/kommunikasjon og service

OPPFØLGING

Oppfølging har sitt utgangspunkt i et definert behov. Her vil det gjelde både veteranen som har deltatt i internasjonale operasjoner og dennes familie og pårørende.

Rauma kommune har tverrfaglig samarbeid internt og eksternt med spesialistmiljøer, veteranorganisasjoner og andre kommuner, slik at veteranarbeidet utvikles i tråd med behovet.

TILTAK	BESKRIVELSE	ANSVAR FOR GJENNOMFØRING
Evaluering av veteranplan	Kommunen, HV 11 og representanter for veteranene i kommunen møtes en gang årlig for å evaluere veteranplanen.	Hovedansvar: RK v/veterankontakt Bistand: I samarbeid med områdesjef HV-11, og andre
Fagdager	Det er et mål å få veteranperspektivet inn i fagdager. Det vil være aktuelt å benytte fagkompetanse fra RVTS-Midt, Forsvarets Veterantjeneste og familievernkontoret i Hamar. Ved behov/ønske fra lokale veteraner kan kommunen bidra til å arrangere fagdager for veteraner.	Hovedansvar: RK v/ Helse og velferd Helse og omsorg
Oppfølging av kommunehelsetjenesten	Kommunens helsestasjon skal være oppmerksom på eventuelle behov for ekstra støtte og veiledning til familier der et familiemedlem er, eller har vært, i internasjonale operasjoner. Helsearbeidere skal sikre oppfølging til familien, og ha et særlig øye for barna i familien som en møter i helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Helsearbeidere kan være en god støtte for familien og kan gi informasjon om andre støtte- og hjelpetilbud. Koordinerende enhet skal ha en koordinerende rolle for veteraner ved behov for rehabiliteringstiltak. Kommunen kan etter ønske fra veteranen selv vurdere å etablere ansvarsgrupper der det er behov for samordning av tjenester på tvers av tjenesteområder. Koordinerende enhets primæransvar i slike ansvarsgrupper er et	Hovedansvar: RK v/ Helse og velferd RK v/ Helse og omsorg

	koordineringsansvar, og også påse at veteranene får et forsvarlig tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester	
Revidering av veteranplan	Kommunen, Forsvarets veteranjeneste, HV-11 og representanter for veteraner gjennomfører evaluering og revidering av plan i forbindelse med kommunal planstrategi, hvert 4. år.	Hovedansvar: RK v/ veterankontakt og involverte tjenesteområder I samarbeid med FVT, HV-11 og veteraner

Foto: Forsvaret forum, (Veteran- og familietreff, «Operasjon Romsdalseggen 2019»)

FORSVARETS TILBUD

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Det er viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig. Kommuner bør følgelig ha et lokalt samarbeid med Forsvaret der de har avdelinger. Forsvarets veteranjeneste vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunene.

FØR, UNDER OG ETTER OPERASJONEN

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. De får også tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får også møte andre pårørende.

Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontaktttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute. Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhentning. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har Forsvaret et proaktivt oppfølgingsansvar. Etter rundt tre måneder skal alle få en henvendelse fra Forsvaret. Ettårsprogrammet avsluttes med en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Også her vil psykolog delta for å følge opp eventuelle senskader. Forsvaret har et utvidet program for oppfølging på gruppenivå som innebærer kontakt 2,4,6 og 8 år etter hjemkomst. Alle kan når som helst kontakte Forsvaret for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

FORSVARETS VETERANSENTER

Senteret på Bæreia, utenfor Kongsvinger, er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Forsvarets veteransenter (FVS) kan brukes både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr blant annet:

- Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer til en som tjenestegjør i internasjonale operasjoner. Senteret kan også benyttes under permisjon fra utenlandstjeneste.
- Gjensynstreff for avdelinger. forsvaret.no/veteransenteret

FORSVARETS ÅPNE DØR

Åpen dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier. Her kan man få svar på spørsmål om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvarets og samfunnets ulike tilbud til veteraner – uavhengig av når og hvor tjenesten var.

Åpen dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte. Teamet har lang erfaring med å gi råd og veiledning til veteraner og deres familier. De fleste i dette teamet er også selv veteraner fra internasjonale operasjoner. Kontakt: veteraner@mil.no eller tlf. 800 85 000 (kl. 0800-1500 på hverdager)

KONTAKTINFORMASJON

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

- [RVTS - Ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, region Midt \(rvtsmidt.no\)](http://rvtsmidt.no)
Tlf. 72 82 20 05

SIOPS - Skadde i internasjonale operasjoner

- Bistår i oppfølging og veiledning i møtet med det offentlige, juridisk hjelp og eksperthjelp innen økonomiske spørsmål. www.siops.no
- Kontakt SIOPS 22 69 56 50

Norges Veteranforbund for internasjonale operasjoner

- Kameratstøtte.no - En nettbasert veiledningstjeneste for veteraner og familien. Drives i samarbeid med NVIO og Mental Helse.
- Kameratstøttetelefonen 800 48 500 - En landsdekkende, døgnbemannet hjelpetelefon hvor du får snakke med en som har tjenestegjort utenlands. Du kan være anonym.
- NVIO leder Møre og Romsdal – Pål Henning Ilstad, tlf. 994 19 764

Kompetansemiljøet for veteransaker i NAV

NAV-kontoret i Elverum har spesialkompetanse på veteransaker. For bistand i enkeltsaker kan du kontakte:

- Gunn Strand, veteran@nav.no - 907 03 355
- Carl Bergsvik, veteran@nav.no – 924 77 220
- Mette Seland Pettersen, veteran@nav.no - 404 92 115

Kommunal veterankontakt, Rauma

Er du veteran tilhørende Rauma kommune? Ønsker du å snakke med veterankontakten i Rauma kommune?

Veterankontakten er avdelingsleder for psykisk helse og mestring. Ring avdeling for psykisk helse og mestring tlf. 90623687, og spør etter veterankontakten.

Trenger du hjelp til noe?

Rauma legesenter 71 16 67 00. [Rauma Legesenter - LEGETIME | HelseRespons](http://RaumaLegesenter-LEGETIME|HelseRespons) Legevakt 116117

Fastlege - helsenorge.no/kontakt-fastlegen

Rauma kommune - avdeling psykisk helse og mestring

Rauma kommune - Koordinerende enhet - rehabilitering

NAV Rauma – 55 55 33 33

Mental helse tlf. 116 123 åpent 24/7

Alarmtelefon barn og unge 116 111 åpent 24/7

Kirkens SOS 22 40 00 40

Familievernkontoret - bufdir.no/Familie/Kontor/